Příroda a hledání moudrosti

Ideová (filosofická a religionistická) východiska výchovy přírodou

Garant sekce: **Ivo Jirásek**

Realitu světa, tak rozmanitě prožívanou, se člověk od počátku své existence snaží uchopovat prostřednictvím mýtů, náboženství, umění, filosofie i vědy. Rejstřík reflexí přírodního bytí umožnuje takřka nekonečné množství variant.

V této sekci se však zaměříme na přírodu jakožto zdroj hlubšího poznání a porozumění – a to nikoliv ve zvěcnělém, „objektivním" odtržení přírodnin od života, ale naopak v přímém propojení s prožitky člověka.

Všechny příspěvky poukazují na jeden společný přístup: pevné přesvědčení, že se nemůžeme spolehnout pouze na bezrozpornou činnost rozumu, ale že bychom měli projevit odvahu otevřít se obrazové a symbolické mnohoznačnosti či intuitivním náhledům, vstoupit do hlubinných prostor smyslu, naslouchat tomu, co nás přesahuje.

prof. PhDr. Ivo Jirásek, Ph. D.

Působí na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci mj. jako garant stud. programu rekreologie, v letech 2010–2016 jako proděkan pro vědu a výzkum. Přednáší také na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Vzděláním i publikační aktivitou se pohybuje na pomezí oborů pedagogika, kinantropologie a filosofie, o čemž svědčí např. knihy *Prožitek a možné světy*, 2001; *Filosofická kinantropologie: setkání filosofie, těla a pohybu*, 2005; *Putování a smysl života: proměna člověka v zimní přírodě*, 2015 (s Jakubem Svobodou), *Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase)*, 2019. Několik desetiletí spolupracoval s Prázdninovou školou Lipnice, spoluzakládal a v letech 2004–2016 v roli šéfredaktora vedl časopis *Gymnasion.*

Amaltheia: od mýtu k vědě a zpět

Staří Řekové dokázali ještě vnímat kozu jako božskou bytost, pokud tato svým mlékem živila v krétské jeskyni samotného Dia. Naše společnost, odkojená technickou racionalitou, radikálně odděluje animální svět od sféry posvátného, kterou vyškrtla z pole svých – povýtce pragmaticky orientovaných – zájmů. Ukazuje se však, že to má tragické následky, neboť odstraněním duchovní dimenze redukujeme lidský svět na soubor mechanicky zvěcnělých jsoucen. Příspěvek s odkazem na Aristotelem definované racionální ctnosti apeluje pro navrácení intuitivního náhledu (*nús*) a filosofické moudrosti (*sofia*) coby pravdivých cest poznání, jež při pobytu v přírodě umožňují akcentovat úžas a údiv jako klíčové způsoby realizace pedagogického procesu.

prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.

Vystudovala TV, ČJ a OV na FTVS UK a na FF UK. Je vysokoškolskou profesorkou, přednáší na UK (PedF a HTF) dějiny filosofie, tělo a tělesnost, etiku fenomenologii, filosofii tělesné kultury, českou filosofii aj.

Vydala přes 35 monografií, mnoho článků, zúčastnila se mnoha zahraničních konferencí, připravila desítky filosofických videí na internetu (tematicky jsou všechna filosofická, přesněji fenomenologická). Filosofický zájem: Husserl, Heidegger, Patočka, Fink, Arendt, Landgrebe a další, ale také Komenský, Masaryk atd.

Příroda zachraňuje!

Země jako živá planeta, fysis jako počátek toho, co se nám rodí jako naše součást. Příroda není objekt, je prodloužením našich těl, soupatříme s ní a patříme k ní. Subjektobjektová figura rozvrhu světa činí přírodu jen objektem pro naše pragmatické využívání toho, co v sobě příroda pro nás přináší. Tato proměna je naprosto osudová, protože se nám příroda proměnila na součást trhu, spolu s tím se člověk mění na objekt, což je likvidací platnosti Kantova kategorického principu mravního. Člověk i příroda ztrácejí důstojnost a úctyhodnost přes všechna varování ekologických a etických institucí. Země se stává předmětem pro rabování v době, kdy „der Wille zur Macht" ovládá procesy na planetě. „Přemocňování", závody všech se všemi o vyšší výdělky, planetu ničí tak bezohledně, že možná už je na všechno uzdravení planety pozdě. Žalujeme, jen nevíme, kam máme podat žalobu!!!

Dr. Zbigniew Jan Czendlik

Římskokatolický kněz polské národnosti, od roku 1992 děkan lanškrounský. Je mediálně známý zejména díky přátelským vztahům s řadou osobností z oblasti kultury, šoubyznysu a sportu. Působí rovněž jako moderátor, např. v pořadu ČT *Uchem Jehly* (2011) nebo ČRo 2 *Jak to vidí* (2015).

Rád sportuje, dříve hrával fotbal, nyní se věnuje golfu, občas si zahraje tenis nebo zalyžuje. Aktivně se podílí na charitativních a sociálních projektech různého typu, za účelem podpory seniorů či dětí s hendikepem. Je patronem psího útulku.

V říjnu 2016 mu vyšla kniha (společně s Markétou Zahradníkovou) s názvem *Postel hospoda kostel*, za niž obdržel cenu čtenářů v rámci soutěže Magnesia litera 2017. Koncem roku 2018 se na trhu objevila kniha s přepisy rozhovorů s několika českými osobnostmi *Uchem jehly: Zbigniew Czendlik a jeho hosté*. V roce 2020 vyšel její 2. díl. Na podzim 2019 byla vydána kniha *Farská kuchařka*, jíž je spoluautorem. V roce 2021 si zahrál po boku Bolka Polívky roli faráře ve filmu *Gump – pes, který naučil lidi žít*.

Na půdě bez hnoje nic krásného nevyroste

V životě se nám občas něco nepovede a nemusí to znamenat, že je konec světa. Naopak, mnohdy naše nedostatky, nedokonalosti, dokonce i pády, mohou být zdrojem přínosu pro náš život, něčím, co nás obohatí, přestože to tak zpočátku vůbec nevypadá…

Svět, který je stvořený, kterým jsme obklopeni, je Boží chrám. My máme spoustu chrámů, nádherné katedrály, ale to vše je vytvořeno naší rukou a do toho se promítá lidská pýcha. Přitom nejkrásnější chrám je tento stvořený svět, příroda sama, zkrátka celý tento vesmír.

Ať jsme, kde jsme, doma, u rybníka, nebo třeba daleko v horách či na pláži u moře, Bůh je všude s námi. Jestli také my s ním, to nevím, ale on s námi určitě je.

prof. Pavel Hošek Ph. D.

Přednáší religionistiku na Evangelické teologické fakultě UK. Od roku 2014 působí jako viceprezident České křesťanské akademie.

Zabývá se vztahem teologie a kultury a religionistickým výkladem krásné literatury. Je členem Sdružení přátel Jaroslava Foglara. Dvě ze svých knih věnoval důležitým představitelům filosofie výchovy dětí a mládeže založené na vztahu k přírodě: *Evangelium podle Jaroslava Foglara* (2017) a *Evangelium lesní moudrosti. Duchovní odkaz zakladatele skautingu E. T. Setona* (2019).

Příroda jako učitelka života: spirituální rozměr filosofie výchovy E. T. Setona a jeho pokračovatelů

Zakladatel hnutí lesní moudrosti a spoluzakladatel skautingu Ernest Thompson Seton ve svém díle rozvíjel svébytnou filosofii výchovy, jejímž podstatným rozměrem je celostní pojetí člověka v jeho tělesné, duševní, společenské a duchovní dimenzi. Klíčovým východiskem Setonovy pedagogiky bylo přesvědčení o blahodárných účincích pobytu v divočině na celkový osobnostní rozvoj dětí a mládeže. Jako celoživotní pozorovatel přírody a znalec duchovní kultury původních obyvatel Ameriky vytvořil originální metodu výchovy, založenou na pozorování života mláďat ve volné přírodě a na tradiční moudrosti přírodních národů, dosud žijících v těsném kontaktu s přírodou.